

Przemysł elektrotechniczny w Republice Czeskiej

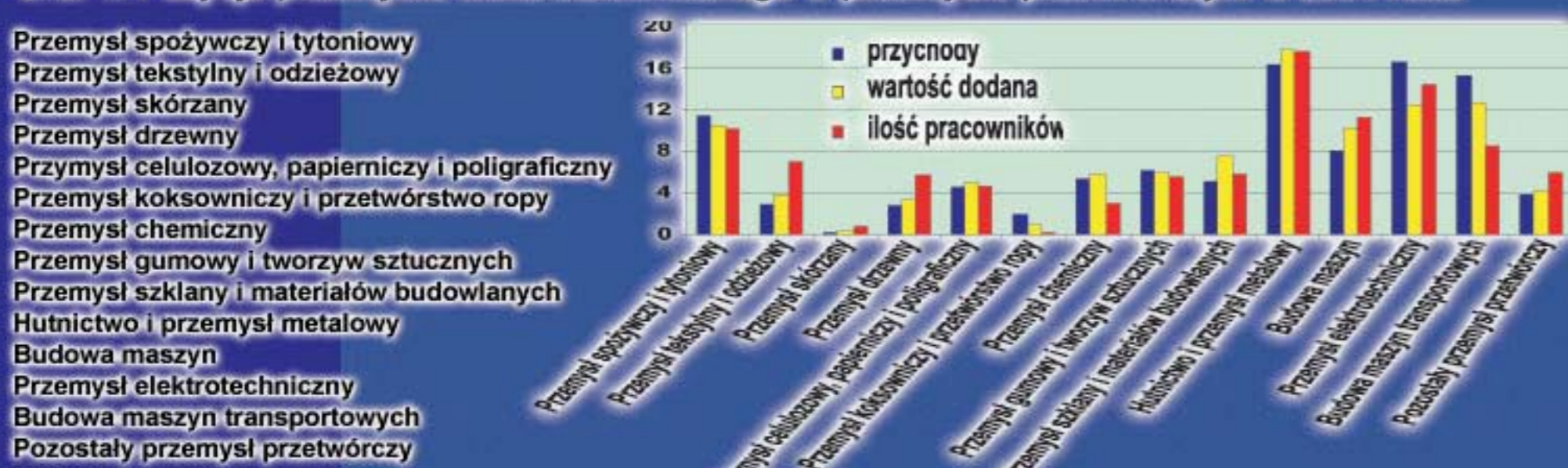
Rozwój przemysłu elektronicznego i elektrotechnicznego w Republice Czeskiej od drugiej połowy lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku oparty był na wzroście eksportu oraz konsumpcji krajowej. W roku 2000 przychody ze sprzedaży własnych produktów i usług osiągnęły we wszystkich działach sektora ogółem 185 mld koron czeskich. W roku 2004 przychody wyniosły już 436 mld koron czeskich, co w przeliczeniu na cenę bieżącą oznacza więcej niż podwojenie wielkości produkcji. W tym okresie liczba pracowników sektora elektrotechnicznego powiększyła się o 35 000 osób. Według nowej metodyki konsumpcja krajowa produkcji elektrotechnicznej w 2000 roku osiągnęła poziom 328 mld koron czeskich, a do roku 2004 wzrosła do poziomu 428 mld koron czeskich, co oznacza ponad 30-procentowy wzrost. W konsumpcji najwyraźniej uczestniczyła tradycyjna elektronika, następnie konsumpcja części elektronicznych. Największy wzrost konsumpcji został odnotowany w dziale techniki komputerowej.

Przemysł elektrotechniczny charakteryzuje się:
 - montażowym charakterem produkcji zakładającym konkurencyjność innych dziedzin przemysłu przetwórczego oraz energetyki
 - znaczącym udziałem w imporcie materiałów, komponentów i części do produkcji i montażu
 - szerokim spektrum procesów technologicznych
 - wyraźnym udziałem kapitału międzynarodowego przy realizacji nowych inwestycji oraz wykorzystaniem nowoczesnych technologii
 - wykorzystaniem sieci logistycznych spółek międzynarodowych
 - wysokim udziałem nauki i badań w produkcji sprzętu komputerowego, cyfrowego i komunikacyjnego oraz zapotrzebowaniem na wysoko wykwalifikowany personel badawczo-rozwojowo-produkcyjny

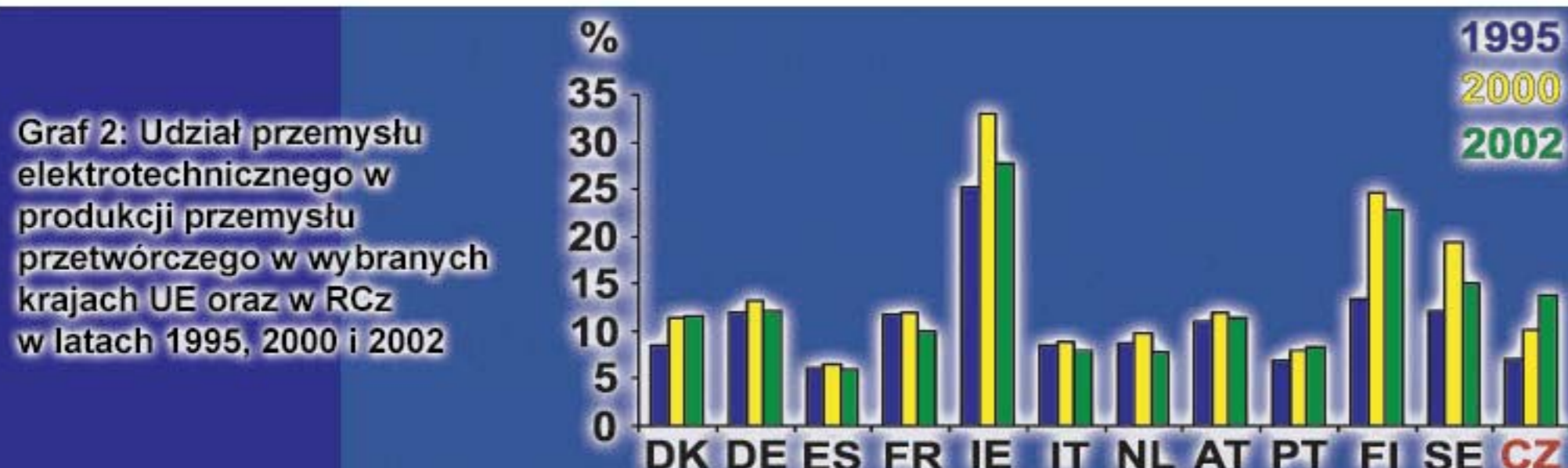
Pozycja elektrotechniki w przemyśle przetwórczym

W 2004 roku przemysł elektrotechniczny uczestniczył w przychodach ze sprzedaży własnych produktów i usług na poziomie 16,5% całości przemysłu przetwórczego, w tworzeniu wartości dodanej na poziomie 12,4% oraz 14,4% całkowitej liczby osób zatrudnionych. Pod wpływem pożądanego wzrostu w roku 2004 zajął pierwsze miejsce w wyrażonym przychodach całkowitych. Po raz pierwszy wyprzedził w ten sposób budowę maszyn transportowych oraz hutnictwo i przemysł metalowy. W porównaniu do lat ubiegłych podwoił się jego udział w produkcji przemysłu przetwórczego w Republice Czeskiej. Jednocześnie spodziewany jest jego dalszy wzrost.

Graf 1: Pozycja przemysłu elektrotechnicznego w przemyśle przetwórczym w 2004 roku

Według organizacji EUROSTAT można zaobserwować wzrost sektora elektrotechnicznego w ramach przemysłu przetwórczego w Republice Czeskiej. Po przekształceniach w tym sektorze można stwierdzić, że czeska elektrotechnika staje się wiodącą gałęzią czeskiego przemysłu i swoim rozmiarem jest porównywalna z gałęziami przemysłu elektrotechnicznego większości krajów członkowskich. Fakt ten ilustruje graf nr 2.

Czeski przemysł elektrotechniczny i jego struktura

Podmioty gospodarcze tradycyjnie działają w następujących działach produkcyjnych:

Energoelektryka

W strukturze czeskiej elektrotechniki maszyny i urządzenia elektryczne mają stabilną pozycję. Głównymi produktami są tradycyjnie silniki elektryczne, generatory i transformatory, rozdzielnie i łączniki elektryczne oraz kable i przewodniki izolowane. W ciągu ostatnich lat do tych produktów dołączyły, zwłaszcza ze względu na realizowane inwestycje zagranicę i produkcję wyposażenia elektrycznego, wyroby przeznaczone dla przemysłu samochodowego. Poziom techniczny produktów i usług nie odbiega od standardów światowych.

Udział produkcji energoelektryki w produkcji całego sektora elektrotechnicznego w RCz utrzymywał się na poziomie ok. 50%. Pod wpływem szybkiego wzrostu produkcji w innych branżach, zwłaszcza w branży techniki komputerowej i części elektronicznych, udział energoelektryki spadł do poziomu 38% w 2004 roku (graf 3). Mimo tego, w porównaniu do roku 2003, udział energoelektryki spadł do poziomu 38% w 2004 roku (graf 3). Mimo tego, w porównaniu do roku 2003, udział energoelektryki spadł do poziomu 38% w 2004 roku (graf 3).

Technika komputerowa

Po początkowym zahamowaniu rozwoju w latach dziewięćdziesiątych nastąpiły radykalne zmiany w wielkości produkcji oraz zróżnicowaniu asortymentu techniki komputerowej. Technika biurowa w porównaniu z komputerową posiada nieznaczny udział w produkcji w tym dziale. W latach 2001 do 2002 kilka międzynarodowych spółek dzięki zachętom inwestycyjnym zrealizowało budowę nowych miejsc produkcyjnych w Republice Czeskiej. Dzięki pośrednictwu spółek międzynarodowych Republika Czeska została zaliczona do krajów z rozwiniętą i konkurencyjną produkcją techniki komputerowej. Udział produkcji techniki komputerowej w produkcji całego sektora elektrotechnicznego w RCz wyniósł w roku 2004 już 28% i wzrósł ponad dwukrotnie w porównaniu do roku 2001. Spółki zatrudniają jedynie 5% pracowników ewidencjonowanych w przemyśle elektrotechnicznym RCz. Zagraniczny bilans handlowy w tym dziale, w przeszłości ujemny, w roku 2002 osiągnął wartość dodatnią ze stałą tendencją wzrostu. Przyczynia się tym samym do dodatnich wartości bilansu handlowego osiągniętych w całej gałęzi. Graf nr 5 ilustruje udział przychodów ze sprzedaży techniki komputerowej i biurowej w stosunku do całkowitych przychodów działu sektora.

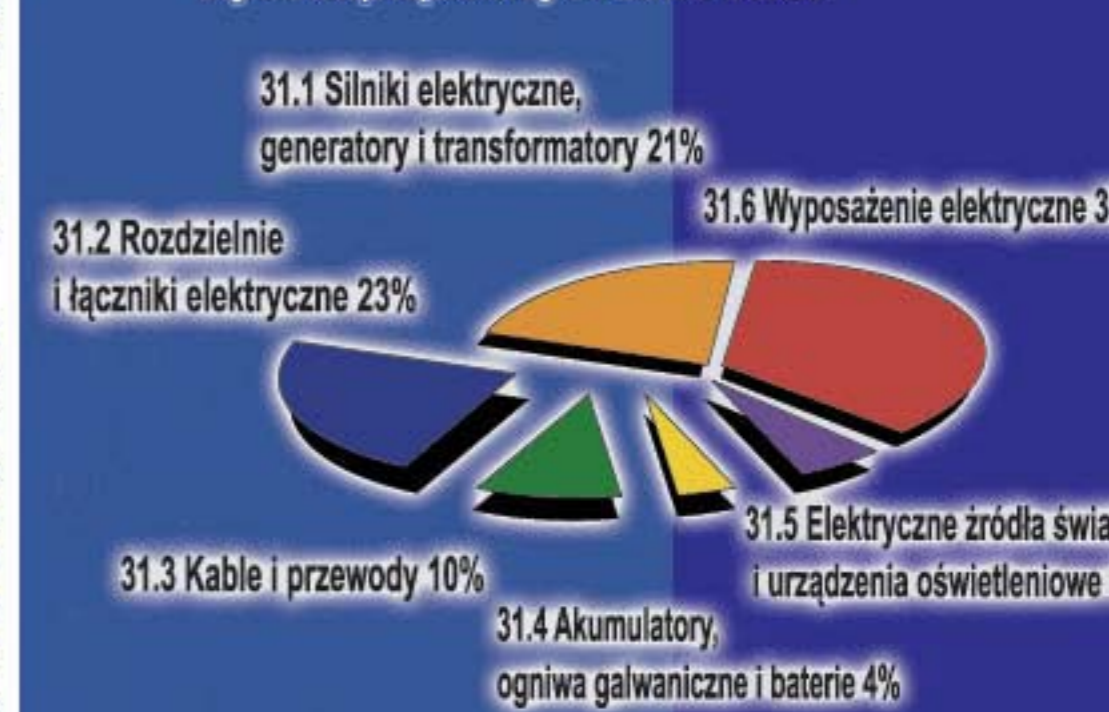
Części elektroniczne, urządzenia telekomunikacyjne i technika użytkowa

W ramach transformacji czeskiej ekonomii cała baza produkcyjna części elektronicznych i telekomunikacji została sprywatyzowana. Powstały nowe jednostki produkcyjne, zmienił się asortyment produkcji.

Graf 3: Struktura przemysłu elektrotechnicznego w roku 2004

Graf 4: Udział w przychodach poszczególnych branż działu elektrotechniki wysokoprądowej w 2004 roku

Zmodernizowane zostały miejsca produkcyjne do produkcji złożonych urządzeń systemów telekomunikacyjnych, nadajników radiowych i telewizyjnych oraz systemów przekaźnikowych. W ostatnich latach wyraźny wzrost odnotowała produkcja odbiorników telewizyjnych, która po roku 1990 została niemal całkowicie wstrzymana. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku w poszczególnych działach nastąpiły istotne zmiany. W Republice Czeskiej w ramach projektów inwestycyjnych realizowanych od podstaw zostały wybudowane nowe centra produkcyjne spółek międzynarodowych. Jako przykład można przytoczyć fabrykę telewizorów Panasonic oraz kineskopów telewizyjnych Philips. Nowo wybudowana baza produkcyjna części elektronicznych, kineskopów telewizyjnych, sprzętu telekomunikacyjnego i urządzeń elektronicznych uzupełniła dotychczasowe tradycyjne możliwości produkcyjne i z powodzeniem uczestniczy w handlu międzynarodowym.

Udział przychodów z działu w całym sektorze elektrotechnicznym w RCz w roku 2004 wyniósł 24% i w porównaniu z rokiem 2003 został zachowany. Przedsiębiorstwa działające w tym sektorze zatrudniają 19% pracowników przemysłu elektrotechnicznego w RCz. Zagraniczny bilans handlowy w tym dziale, podobnie jak w innych krajach europejskich, jest długotrwale ujemny, nawet pomimo wzrostu możliwości produkcyjnych. Graf nr 6 ilustruje udział przychodów ze sprzedaży wyprodukowanych części elektronicznych, elektronicznych urządzeń i urządzeń telekomunikacyjnych w całkowitych przychodach działu sektora.

Technika przyrządowa i automatyzacyjna

Po prywatyzacji całej bazy produkcyjnej nastąpiła restrukturyzacja organizacyjna przedsiębiorstw. W odróżnieniu od innych działów sektora elektrotechnicznego w tej grupie nie zastano odnotowane tak wyraźne wejście obcego kapitału. Pomimo tego na rynku krajowym działa większość znaczących spółek światowych, które zajmują się produkcją i dostawami techniki pomiarowej, regulacyjnej, automatyzacyjnej i medycznej. Oprócz własnych dostaw zapewniają też projektowanie i serwis.

Udział przychodów z działu w produkcji całego sektora elektrotechnicznego w RCz wyniósł w roku 2004 niecałe 9%. W porównaniu do roku wcześniejszego jego udział w całkowitej produkcji elektrotechnicznej, pod wpływem wyraźnego wzrostu przychodów z innych działów, spadł o 3%. Przedsiębiorstwa działające w tym dziale sektora zatrudniają 16% pracowników ewidencjonowanych w przemyśle elektrotechnicznym RCz. Zagraniczny bilans handlowy w tym dziale, pomimo wzrostu eksportu, jest ujemny. Graf nr 7 ilustruje udział przychodów ze sprzedaży techniki przyrządowej i automatyzacyjnej w całkowitych przychodach działu sektora.

Główne dane ekonomiczne

Produkcja i przychody

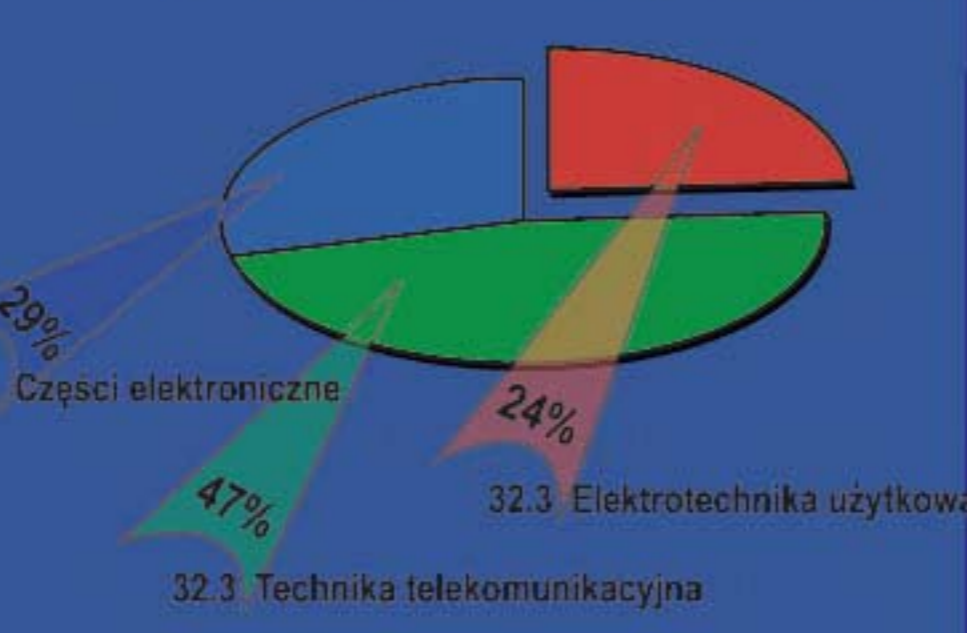
Zgodnie z danymi o przychodach ze sprzedaży produktów i usług w cenach bieżących całkowita produkcja elektroniki i elektrotechniki w Republice Czeskiej w ciągu ostatnich sześciu lat rosła. W roku 2004 odnotowano wzrost przychodów o 35% w porównaniu z rokiem 2003. Najwyższy międzyroczny wzrost odnotowany został w roku 2004 w dziale techniki komputerowej (o 62%) oraz w produkcji części elektronicznych (o 36%). Dodatkowo wzrost przychodów odnotowano we wszystkich działach.

Graf nr 8 ilustruje rozwój przychodów w całym sektorze elektrotechnicznym.

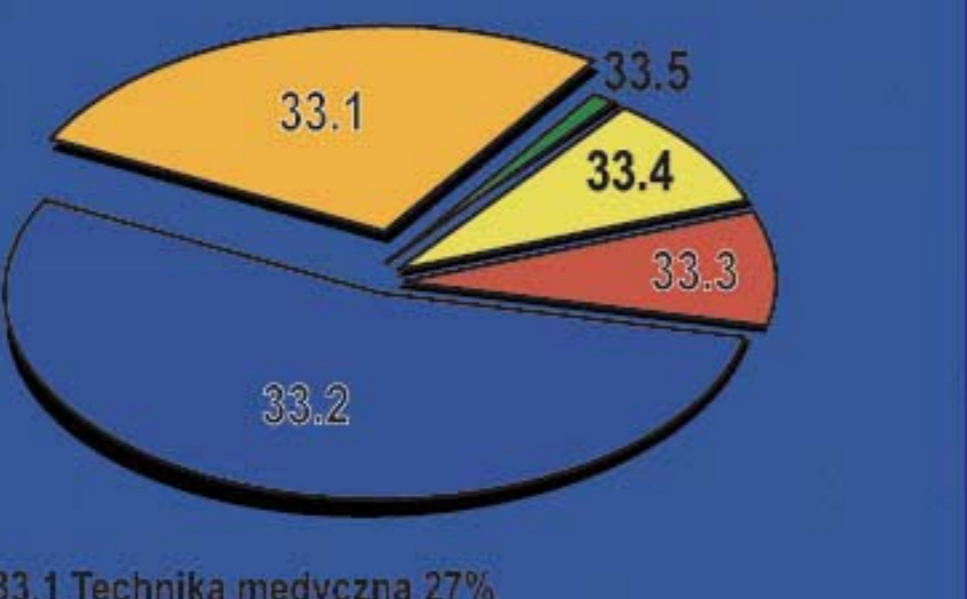
Graf 5: Udział w przychodach poszczególnych branż działu techniki komputerowej w 2004 roku

Graf 6: Udział w przychodach poszczególnych branż działu części i urządzeń elektronicznych w 2004 roku

Graf 7: Udział w przychodach poszczególnych branż działu techniki przyrządowej i automatyzacyjnej w 2004 roku

33.1 Technika medyczna 27%
 33.2 Przyrządy pomiarowe i regulacyjne 54%
 33.3 Technika automatyzacyjna i regulacyjna 9%
 33.4 Przyrządy optyczne i urządzenia fotograficzne 9%
 33.5 Urządzenia chronometryczne 1%

Zatrudnienie

W ciągu ostatnich sześciu lat w przemyśle elektrotechnicznym powstało ponad 35 000 nowych miejsc pracy. Pozytywny wpływ na powstawanie nowych możliwości miały działania inwestycyjne spółek zagranicznych, które stworzyły nowe miejsca. Aż do roku 2001 ogólna liczba zatrudnionych rosła i osiągnęła poziom niemal 185 tys. osób. W roku 2002, pod wpływem postępującej restrukturyzacji i posunięć zmierzających do podwyższenia wydajności pracy, całkowita liczba zatrudnionych spadła do 182 tys. osób. Niemniej w okresie roku 2004 liczba zatrudnionych wzrosła osiągając poziom 192 305 pracowników.

Największym pracodawcą są tradycyjnie przedsiębiorstwa z działu energoelektryki, w których pracuje ponad 60% osób zatrudnionych w sektorze elektrotechnicznym w Republice Czeskiej. Liczbe zatrudnionych w poszczególnych działach sektora elektrotechnicznego ilustruje graf nr 9, graf nr 10 pokazuje rozwój całkowitej liczby pracowników sektora w latach 1997 – 2004.

Konsumpcja krajowa

Konsumpcja krajowa, zdefiniowana jako suma przychodów oraz importu po odjęciu eksportu, w sektorze elektrotechnicznym rosła do roku 2004. Od roku 1997 do roku 2004 wzrosła o 252 mld koron czeskich. W 2003 roku pod wpływem spowolnienia działalności inwestycyjnej w innych sektorach gospodarki konsumpcja umiarkowanie obniżyła się w działach techniki przyrządowej i regulacyjnej oraz w technice komputerowej, choć już w roku 2004 w tym ostatnim dziale został odnotowany wyraźny wzrost konsumpcji krajowej. Technika przyrządowa i regulacyjna w tym samym roku odnotowała umiarkowany spadek. Graf nr 11 przedstawia rozwój konsumpcji krajowej w podziale na poszczególne działy sektora.

Eksport i import

Największy udział w eksporcie produkcji elektrotechnicznej tradycyjnie osiąga dział elektrotechniki wysokonapięciowej, którego eksport prowadzony jest do krajów Unii Europejskiej, głównie do Niemiec. Powodem tego jest przede wszystkim terytorialna bliskość dostawców i ich klientów oraz kapitałowy udział niemieckich firm w przedsiębiorstwach elektrotechnicznych w Republice Czeskiej. Eksport całkowity stale rósł od roku 1997, kiedy osiągnął wartość 86 mld koron czeskich, i w roku 2004 wyniósł już 391 mld koron czeskich. Największy wzrost eksportu, niemal o 55%, odnotowano w 2004 w produkcji części elektronicznych. Najwyższą wartość eksportu tradycyjnie osiągnął dział energoelektryki. Patrz graf nr 12.

Import we wszystkich działach sektora elektrotechnicznego w 2004 roku osiągnął wartość 380 mld koron czeskich. Po umiarkowanej stagnacji w 2002 roku rozpoczął się okres trwałego wzrostu. Największy import, spowodowany sprowadzaniem części przeznaczonych do montażu później eksportowanych komputerów, został tradycyjnie odnotowany w dziale części elektronicznych, a także w dziale energoelektryki. Graf nr 13 ilustruje rozwój importu według poszczególnych działów i lat.

Całkowity bilans handlu zagranicznego wyrobami elektrotechnicznymi w Republice Czeskiej był aż do roku 2003 długotrwale ujemny. W ostatnich latach, pod wpływem stale wzrastającego eksportu, odnotowano zmniejszanie się salda ujemnego.

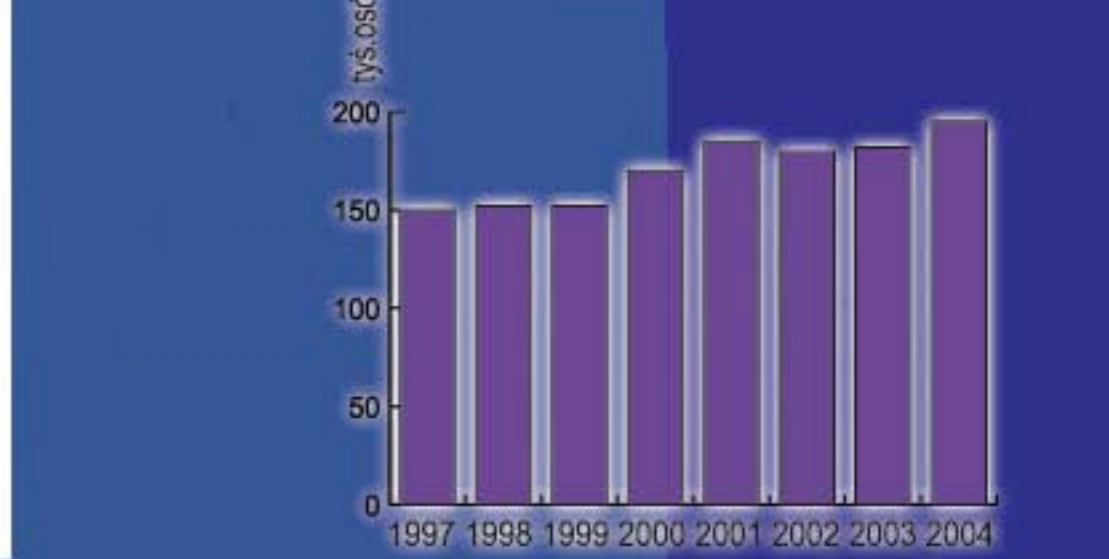
Graf 8: Rozwój przychodów ze sprzedaży własnych produktów i usług w cenach stałych

Graf 9: Udział osób zatrudnionych w poszczególnych działach przemysłu elektrotechnicznego w roku 2004

Graf 10: Rozwój liczby zatrudnionych w przemyśle elektrotechnicznym RCz

Ujemny bilans był tradycyjnie notowany w działach części elektronicznych, techniki telekomunikacyjnej oraz techniki pomiarowej i regulacyjnej. Znaczącymi importami elektrotechniki są podmioty gospodarcze działające w innych niż elektrotechniczny sektorach produkcyjnych, np. w przemyśle samochodowym, energetyce, transporcie, towarach użytkowych itp. Tym samym swoim importem obciążają oni całkowity bilans handlowy.

W roku 2004 w sektorze elektrotechnicznym po raz pierwszy w historii został odnotowany dodatni zagraniczny bilans handlowy, kiedy eksport przewyższył import o 11,4 mld koron czeskich. Graf nr 14 przedstawia rozwój zagranicznego bilansu handlowego w produkcji elektrotechnicznej.

Handel zagraniczny według kontynentów

Strukturę terytorialną handlu zagranicznego elektronika ilustrują grafy nr 15. Wyraźnie widać na nich zorientowanie czeskiego przemysłu elektrotechnicznego na rynki Unii Europejskiej (92%). Zorientowanie czeskiej elektrotechniki na Europę jest równie wyraźne w przypadku importu (54%). W eksporcie stale powiększa się rola pochodzących głównie z Azji dostaw części elektronicznych do montażu komputerów i innych urządzeń.

Handel zagraniczny według krajów

Na grafach nr 16 przedstawiona jest orientacja eksportu i importu czeskiego przemysłu elektrotechnicznego, która potwierdza najbardziej znaczący udział w eksporcie Niemiec, Holandii i Wielkiej Brytanii. Przy imporcie decydującą pozycję również zajmują Niemcy, następnie Chiny, Japonia i USA. Zorientowanie krajowych eksporterów w zakresie handlu zagranicznego pozostaje właściwie długotrwale niezmiennie.

Inwestycje

Przeniesienie technologii do bazy produkcyjnej dzięki znaczącemu wsparciu rządowemu dla inwestycji umożliwiło dalszy rozwój konkurencyjności produkcji czeskiego przemysłu elektrotechnicznego. Tylko w okresie 1997 – 2000 inwestycje zagraniczne w czeski przemysł elektrotechniczny osiągnęły 72 mld koron czeskich. Największą część tych inwestycji zostały zrealizowane w branży komputerowej. W latach 1999 – 2000 w sektor ten zainwestowano 30 mld koron czeskich, co w latach 2001 i 2002 przełożyło się na niebywały wzrost przychodów oraz eksport i spowodowało, że od 2002 roku zagraniczny bilans handlowy w zakresie sprzętu komputerowego jest dodatni.

Przemysł elektrotechniczny ma 25-procentowy udział w całości inwestycji zagranicznych w Republice Czeskiej i zajmuje drugie miejsce zaraz za sektorem przemysłu samochodowego.

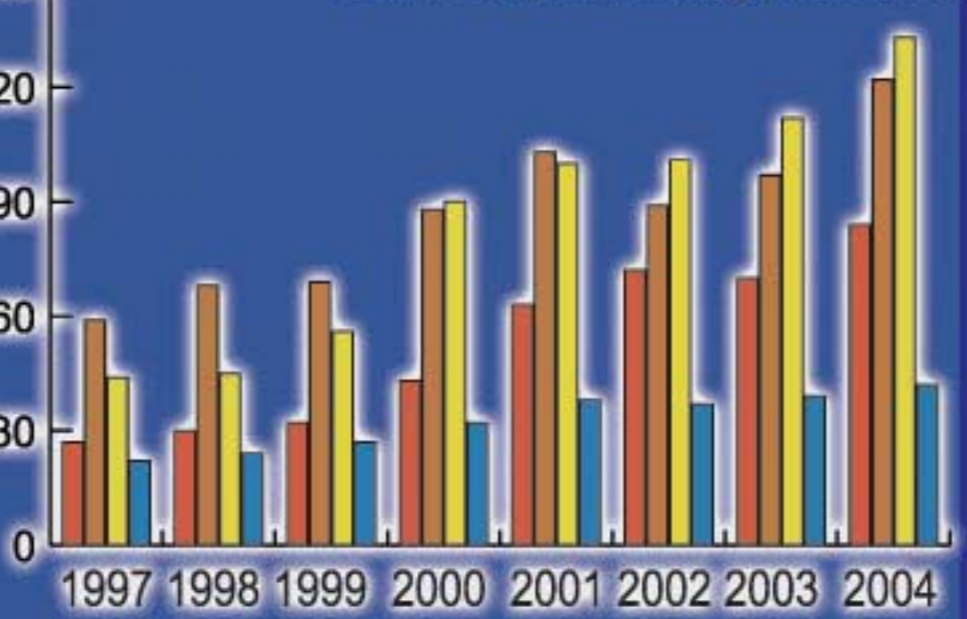
Graf 11: Rozwój konsumpcji krajowej

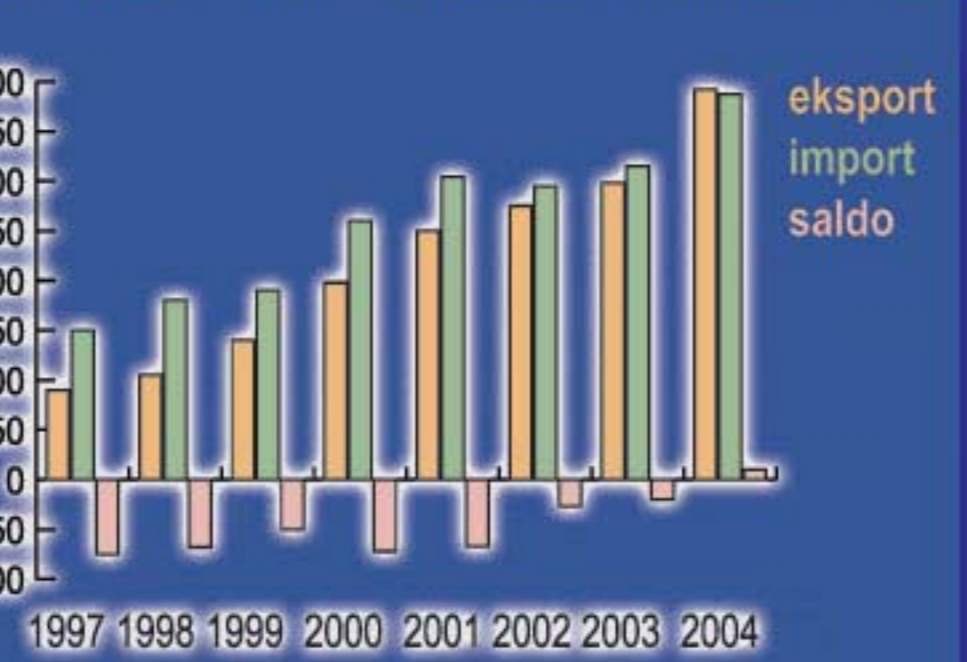
Graf 12: Eksport według produktów

Graf 13: Import według produktów

Graf 14: Eksport i import produktów elektrotechnicznych

Rozmieszczenie przemysłu elektrotechnicznego w RCz

Koncentracja przedsiębiorstw produkujących dla przemysłu elektrotechnicznego w poszczególnych regionach jest największa w Pradze, województwie środkowoczeskim i pilzneńskim, gdzie osiągane są ponad 10-procentowe przychody z całej wykazanej produkcji.

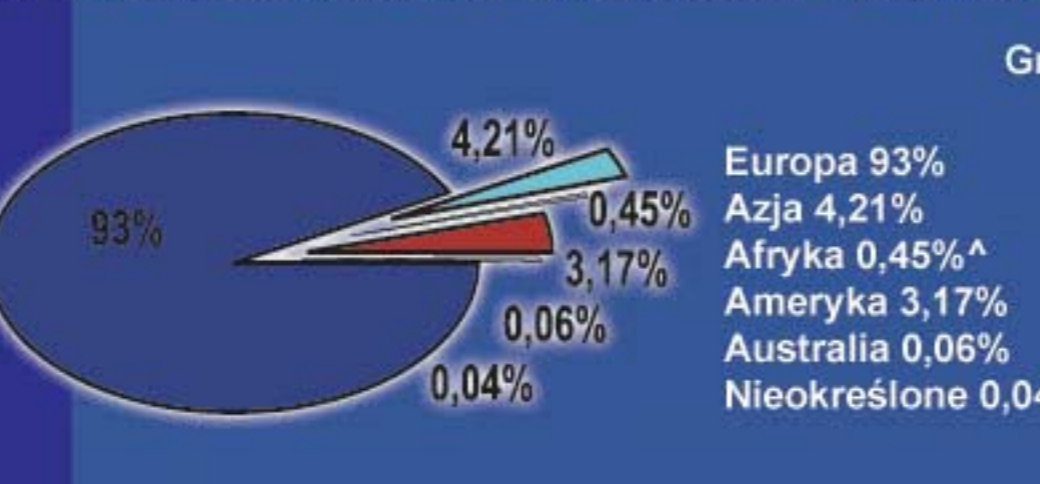
Perspektywy rozwoju przemysłu elektrotechnicznego w Republice Czeskiej

W sektorze elektroniki i elektrotechniki bardziej niż w jakimkolwiek innym sektorze obowiązuje, że efektywność produkcji w większości działów musi być zorientowana na dostatecznie dużą przestrzeń rynkową. Rozszerzenie Unii Europejskiej w 2004 roku przyniosło spółkom i przedsiębiorstwom działającym w czeskim sektorze elektrotechnicznym szansę na wykorzystanie potencjału wszystkich rynków świata. Dotychczasowe sukcesy w tym zakresie świadczą nie tylko o trwałym wzroście eksportu, ale także o poprawie całkowitego zagranicznego bilansu handlowego w elektrotechnice, który był wykazany jako dodatni po raz pierwszy w roku 2004.

Pożądanym trendem jest wytworzenie w przedsiębiorstwach z udziałem obcego kapitału zdolności produkcyjnych i rozwojowych, wykorzystujących w większym stopniu potencjał pracowników krajowych. Elektrotechnika jest typowym sektorem o charakterze poddostawczym i montażowym. W spektrum czeskiego przemysłu przetwórczego jest to sektor charakteryzujący się wysokim udziałem wartości dodanej produkcji, przetwarzający stosunkowo małe ilości materiałów i energii oraz nie obciążający nadmiernie środowiska naturalnego. Z tych powodów zalicza się go do pozytywnych składników czeskiego przemysłu.

Czeskomorawski Związek Elektrotechniczny zreszta najbardziej znaczących krajowych dostawców i producentów elektroniki i elektrotechniki. Wśród jego członków znajdują się zarówno krajowe przedsiębiorstwa wielkich międzynarodowych korporacji, jak i średnie i małe przedsiębiorstwa pozostające w posiadaniu kapitału krajowego. Udział członków Czeskomorawskiego Związku Elektrotechnicznego w całkowitej produkcji elektrotechnicznej w Republice Czeskiej wynosi około 70%.

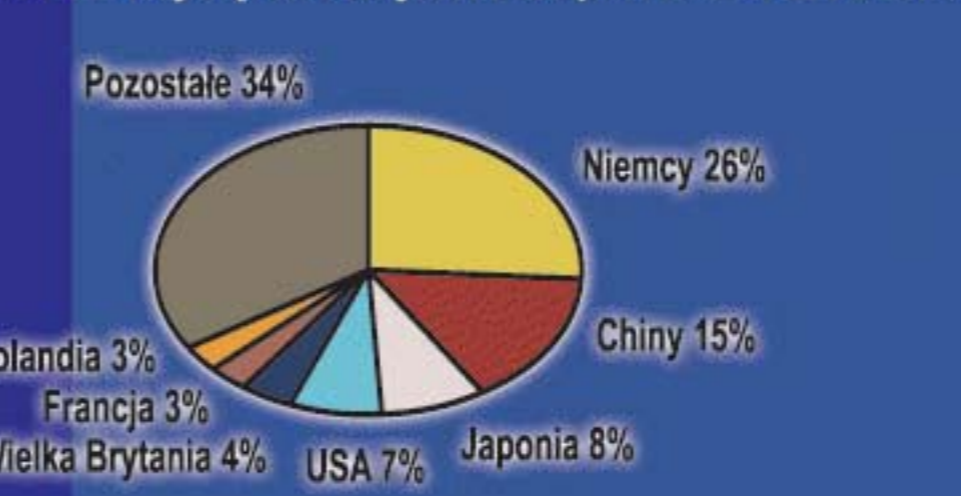
Graf 15: Udział eksportu według kontynentów w 2004 roku

Graf 16: Udział importu według kontynentów w 2004 roku

Graf 17: Największe terytoria eksportowe w 2004 roku

Rozmieszczenie przemysłu elektrotechnicznego w RCz

Mapa

Graf 18: Największe terytoria importowe w 2004 roku

